

## ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА РОЛЬ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні умови господарювання вітчизняних підприємств характеризуються високим ступенем динамізму, невизначеності, загостренням конкурентної боротьби. Зазначене актуалізує та обумовлює необхідність визначення дієвих заходів з підвищення стійкості та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та розробки відповідної системи щодо їх впровадження. Відтак, формування ефективної системи управління потенціалом підприємства виступає важливою запорукою забезпечення ефективності його функціонування та розвитку. При цьому одним з ключових завдань постає забезпечення доцільності, раціональності та адекватності процесів формування та використання майна. Отже, теоретико-методичні засади формування та ефективного використання майнового потенціалу відіграють вкрай важливу роль у забезпеченні стійкості та конкурентоспроможності процесу господарювання підприємства. У свою чергу, важливим з точки зору забезпечення ефективності процесів управління виступає розуміння змісту майнового потенціалу як об'єкта управління.

Етимологічно досліджуване поняття складається з двох термінів: «майно» та «потенціал», що формують його змістове наповнення та визначають характеристики. Розпочнемо з визначення сутності поняття «майно підприємства».

Проблема сутності поняття «майно» та набору його складових обговорюється та вирішується не одним поколінням вчених – представників як правових, так і економічних наук. Це обумовлено тим фактом, що наявність майна виступає передумовою початку будь-якого бізнесу, у той час як права володіння та користування майном визначають порядок формування доходів його власників [4, с. 206].

Поняття «майно» фактично відноситься до юридичної сфери, адже визначає відносини власності та володіння. Проте похідні поняття, такі як майновий стан та майновий потенціал, виступають невід'ємною складовою категоріального апарату економічної науки. Поняття «майно» законодавчо визначено у Господарському Кодексі України. Так, відповідно до п. 1 ст. 139 Господарського Кодексу України майном визнається сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне вираження, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів [1].

Що стосується наукової літератури, то найчастіше поняття «майно підприємства» вчені ототожнюють з поняттям «активи підприємства». Так, М. Шеремета під майном розуміє активи підприємства, що складають його економічні ресурси [5, с. 296]. Г. О. Паргин та С. Я. Фаріон стверджують, що майно підприємства визначається не лише комплексом матеріальних цінностей, що йому належать, але й майновими його правами та зобов'язаннями інших організацій [3, с. 297].

Таким чином, узагальнюючи законодавчі та наукові підходи, можемо запропонувати власне розуміння досліджуваного поняття: майно підприємства являє собою сукупність матеріальних та нематеріальних цінностей, що належать підприємству (пов'язані з ним відносинами власності) та обліковуються на його балансі.

Наступною складовою поняття «майновий потенціал» є термін «потенціал». Дефініція «потенціал» (лат. *potentia* – «сила», «потужність», «приховані можливості») визначає оцінку поточних та передбачуваних можливостей підприємства до використання наявних ресурсів. Словник іншомовних слів трактує поняття потенціал як сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил та ін., що можуть бути використані в якій-небудь галузі, ділянці, сфері [3, с. 297].

Н. С. Краснокутська під потенціалом підприємства пропонує розуміти можливості системи його ресурсів, здатностей і компетенцій створювати цінність у вигляді вигід для різних зацікавлених сторін [2, с. 20].

Ідентифікація окремих складників поняття «майновий потенціал» формує відповідний категоріальний базис для розуміння сутності досліджуваної дефініції. Відтак, з урахуванням зазначеного та на основі дослідження наукової літератури, можемо запропонувати власне визначення: майновий потенціал – це сукупна здатність підприємства до раціонального використання набутих в результаті минулих подій майнових об'єктів з метою реалізації стратегічних та тактичних цілей суб'єкта господарювання.

Майновий потенціал є невід'ємною складовою економічного потенціалу підприємства в цілому та визначає матеріально-технічну основу його функціонування. Майновий потенціал взаємодіє з іншими компонентами економічного потенціалу підприємства у процесі його функціонування.

Вирішення завдань раціонального формування та використання майнового потенціалу підприємства набуває особливої актуальності з огляду на їх важливість у забезпеченні ефективного функціонування підприємства в цілому. Роль управління майновим потенціалом у системі загального менеджменту будь-якого підприємства обумовлена наступним:

- майновий потенціал формує матеріально-технічну основу будь-яких бізнес-процесів у діяльності підприємства;
- в умовах обмеженості ресурсів та загострення конкуренції (в тому числі за залучення додаткових ресурсів) формування та ефективного використання усіх видів ресурсів, зокрема, майнових, становить вагомим передумову забезпечення стійкості, конкурентоспроможності та збалансованості розвитку;
- раціонально сформований майновий потенціал виступає основою для забезпечення довгострокового існування та розвитку суб'єкта господарювання.

Отже, майновий потенціал підприємства виступає основою для забезпечення його довгострокового функціонування та розвитку, високого рівня конкурентоспроможності. Розуміння економічного змісту майнового потенціалу як об'єкта управління лежить в основі вирішення завдань забезпечення ефективності його формування та використання.

#### **Список використаної літератури:**

1. Господарський кодекс України : Кодекс № 436-15 від 16.01.2003 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Краснокутська Н. С. Управління потенціалом торговельного підприємства : монографія. Харків : ХДУХТ, 2012. 322 с.
3. Партин Г. О., Фаріон С. Я. Економічна сутність майнового потенціалу підприємства // БізнесІнформ. 2013. № 6. С. 296-301.
4. Романчук К. В. Змістове наповнення понять «майно», «активи» в національній обліковій практиці // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. 2012. № 1. С. 206-211.
5. Шеремета М., Шеремета М. Майно підприємства: сутність, класифікація та принципи його формування // Економічний аналіз : збірник наукових праць. 2008. Вип. 2. С. 295–298.